

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ – Α΄ Κύκλος

Εργαστήριο 1 - Οστεοαρχαιολογία: STARC seminar room

Αποκρυπτογραφώντας τη ζωή των προγόνων μας μέσα από τα σκελετικά τους κατάλοιπα: Διεπιστημονικές προσεγγίσεις που δίνουν φωνή στους ανθρώπους του ιστορικού «περιθωρίου»

- *Ευθυμία Νικήτα*, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Βιοαρχαιολογίας, Ινστιτούτο Κύπρου
- *Γκαμπριέλλα Σελέμπα*, Βοηθός Εργαστηρίου Οστεοαρχαιολογίας, Ινστιτούτο Κύπρου

Το Εργαστήριο αναλύει πώς η μελέτη ανθρώπινων σκελετικών καταλοίπων από αρχαιολογικές ανασκαφές μπορεί να προσφέρει καίριες πληροφορίες για τη ζωή στο παρελθόν, όπως κινητικότητα, διατροφή, παθήσεις, βιολογικές συγγενικές σχέσεις, και άλλες. Αυτές οι πληροφορίες όχι μόνο συμπληρώνουν όσα γνωρίζουμε από τις ιστορικές πηγές και τον υλικό πολιτισμό αλλά μας βοηθούν να κατανοήσουμε τη ζωή των «απλών και καθημερινών» ανθρώπων που συχνά μένουν στο περιθώριο όταν βασιζόμαστε την έρευνά μας σε ιστορικά και πολιτισμικά κατάλοιπα. Έμφαση δίνεται στη μεθοδολογία που εφαρμόζουν οι οστεοαρχαιολόγοι, η οποία αντλεί προσεγγίσεις από τη βιολογία, τη φυσική, τη γεωλογία, και τα μαθηματικά, αλλά και στην ερμηνεία των οστεοαρχαιολογικών δεδομένων, η οποία συνδυάζει στοιχεία από την ιστορία και την κοινωνική ανθρωπολογία. Στο Εργαστήριο οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες θα έχουν την ευκαιρία να εφαρμόσουν διάφορες δραστηριότητες και να συζητήσουν παραδείγματα τα οποία να οδηγήσουν σε σχεδιασμό νέων δραστηριοτήτων. Η πρακτική εφαρμογή θα βοηθήσει τους/τις εκπαιδευτικούς να στοχαστούν πώς μπορούν να εμπλέξουν μαθητές διαφορετικών τάξεων σε αντίστοιχες δραστηριότητες και κυρίως πώς μπορούν να αξιοποιήσουν αυτές τις δραστηριότητες για να δείξουν τη σπουδαιότητα των διαθεματικών προσεγγίσεων αλλά και τον καίριο ρόλο που η γνώση του παρελθόντος μπορεί να διαδραματίσει στο παρόν.

Εργαστήριο 2 - Αρχαιολογικά υλικά: Εργαστήριο Αρχαιολογικών Υλικών

Η διεπιστημονική μελέτη του αρχαίου υλικού πολιτισμού, με έμφαση στην κεραμική ως εργαλείο προσέγγισης των αρχαίων κοινωνιών

- *Μαρία Δικωμίτου Ηλιάδου*, Μεταδιδακτορική ερευνήτρια, Ινστιτούτο Κύπρου

Στόχος του Εργαστηρίου είναι να παρουσιάσει μερικές από τις επιστημονικές μεθόδους που χρησιμοποιούνται στο πεδίο των αρχαιολογικών επιστημών για τη μελέτη του αρχαίου υλικού πολιτισμού, με έμφαση στη μελέτη της κεραμικής. Η κεραμική είναι η πολυπληθέστερη κατηγορία υλικών καταλοίπων σε κάθε αρχαιολογική ανασκαφή. Η παραγωγή και χρήση της συνδέεται διαπολιτισμικά με όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας και διαβίωσης. Εξ ου, η διεπιστημονική μελέτη της κεραμικής μπορεί να αποτελέσει πολύτιμο μέσο για την κατανόηση εύρους θεμάτων, όπως η αρχαία τεχνολογία και η εξέλιξή της, αρχαίες κοινωνικές και οικονομικές δομές, εμπόριο, ανθρώπινη κινητικότητα, κοινωνικές επαφές, κ.ο.κ. Το εργαστήριο συμπεριλαμβάνει εισαγωγή στο εν λόγω θέμα και παρουσίαση και εφαρμογή σχετικών δραστηριοτήτων που αποσκοπούν στην αύξηση του ενδιαφέροντος των μαθητών για τον αρχαίο κόσμο, τον αρχαίο υλικό πολιτισμό και τις διεπιστημονικές ερευνητικές προσεγγίσεις που χρησιμοποιούνται για τη μελέτη τους.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ – Β΄ Κύκλος

Εργαστήριο 3 - Αρχαιοβοτανική: Εργαστήριο Αρχαιοβοτανικής & Fresnel Auditorium

Η Μεσογειακή διατροφή και το περιβάλλον στο παρελθόν και στο μέλλον

- *Εύη Μαργαρίτη*, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Αρχαιοβοτανικής, Ινστιτούτο Κύπρου
- *Κυριακή Τσίρση*, μεταδιδακτορική ερευνήτρια, Ινστιτούτο Κύπρου
- *Παναγιώτης Κουλλούρος*, υποψήφιος διδάκτορας, Ινστιτούτο Κύπρου

Είμαστε κάτοικοι της Μεσογείου είτε προερχόμαστε από την Κύπρο, την Ελλάδα, την Κροατία, το Μαρόκο και πολλές άλλες χώρες. Ωστόσο, τί πραγματικά σημαίνει αυτό για την κοινή διατροφική μας ταυτότητα στο παρόν και στο παρελθόν; Το εργαστήριο αναλύει την ξεχωριστή διατροφή των κατοίκων της Μεσογείου, τη Μεσογειακή διατροφή. Μέσα από τις δραστηριότητες του Εργαστηρίου, οι εκπαιδευτικοί θα διευρύνουν τις γνώσεις τους ως προς τις διατροφικές συνήθειες των ανθρώπων που ζούσαν στην ανατολική Μεσόγειο κατά την αρχαιότητα. Το Εργαστήριο θα εστιάσει στους αρχαίους σπόρους και στα υπολείμματα ξύλου που βρίσκουμε απανθρακωμένα στις ανασκαφές και θα επικεντρωθεί στο πώς η μελέτη της διατροφής και των αγροτικών πρακτικών του παρελθόντος συμβάλλει στην περιβαλλοντική και διατροφική ενσυναίσθηση στο παρόν και στο μέλλον. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί και στο περιβάλλον της Κύπρου στην αρχαιότητα με βάση τα υπολείμματα ξυλανθράκων, τα οποία μας πληροφορούν για τη βλάστηση του παρελθόντος.

Εργαστήριο 4 - Ζωοαρχαιολογία: Εργαστήριο Οστεοαρχαιολογίας

Τα κατάλοιπα ζώων ως θησαυροί γνώσης για το παρελθόν μας

- *Αγγελος Χατζηκουμής*, μεταδιδακτορικός ερευνητής Marie Skłodowska-Curie, Ινστιτούτο Κύπρου
- *Άννα Σπύρου*, μεταδιδακτορική ερευνήτρια, Ινστιτούτο Κύπρου

Το μεγαλύτερο μέρος της ιστορίας αφορά τις καθημερινές ασχολίες των ανθρώπων (επαγγέλματα, φαγητό, τελετουργίες, κ.λπ.) και τα φυσικά, οικονομικά και κοινωνικά περιβάλλοντα μέσα στα οποία ζούσαν. Ένα θέμα που άπτεται όλων αυτών των πτυχών διαχρονικά είναι οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ ανθρώπων και ζώων. Τα κατάλοιπα ζώων (οστά, δόντια και άλλα) από αρχαιολογικές θέσεις αποτελούν θησαυρούς γνώσης για τη ζωή των ανθρώπων στο παρελθόν. Πώς όμως ξεκλειδώνουμε αυτούς το θησαυρούς; Η ζωοαρχαιολογία, η μελέτη των ζωικών καταλοίπων από αρχαιολογικές θέσεις, αποτελεί το κλειδί. Στο εργαστήριο αυτό παρουσιάζεται η ζωοαρχαιολογία ως ερευνητικό πεδίο, οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται στην έρευνα, αλλά και οι πολλές θεματικές στις οποίες συνεισφέρει γνώση. Οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες θα έχουν την ευκαιρία όχι μόνο να ακούσουν για τη ζωοαρχαιολογία αλλά και να δουν και να χειριστούν κατάλοιπα διαφόρων ζώων. Εκτός από την ικανοποίηση της έμφυτης τάσης του ανθρώπου να μαθαίνει για το παρελθόν του, το Εργαστήριο επικεντρώνεται και στο πώς η ζωοαρχαιολογική γνώση μπορεί να μας βοηθήσει στον σοφότερο σχεδιασμό πολλών πτυχών του μέλλοντός μας. Μεταξύ αυτών, η βιώσιμη παραγωγή τροφής, η διατήρηση και ανάδειξη παραδοσιακών προϊόντων, η καλύτερη προσαρμογή στη κλιματική κρίση και μια πιο ηθική σχέση μεταξύ ανθρώπου και ζώων. Η Κύπρος ειδικά, λόγω του νησιωτικού χαρακτήρα της, αποτελεί ιδανικό «εργαστήριο» ζωοαρχαιολογικής μελέτης, αφού όλα σχεδόν τα ζώα που ζουν σήμερα στο νησί μεταφέρθηκαν από τον άνθρωπο.